

**ZÁVEREČNÁ SPRÁVA CELOŠTÁTNEJ SÚŤAŽE
„POZNAJ SLOVENSKÚ REČ“
43. ROČNÍK – 2022/2023**

Bratislava 2023

43. ročník súťaže POZNAJ SLOVENSKÚ REČ
pre žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským
ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Úvod

Vyučovanie slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných a stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským má ústredné postavenie. Prehlbenie záujmu žiakov o slovenský jazyk podporuje aj jazyková súťaž POZNAJ SLOVENSKÚ REČ, ktorej 43. ročník vyhlásilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVaŠ SR) dňom 19. 12. 2022 (list č. 2022/23783:3-C1630) v súlade so Smernicou MŠ SR č. 58/2021, ktorou sa mení a dopĺňa smernica č. 23/2017 na základe žiadosti Národného inštitút vzdelávania a mládeže (ďalej NIVaM) č. OKIM-117/2022 zo dňa 23. 11. 2023. Vyhlásenie 43. ročníka súťaže bolo zverejnené na webovom sídle MŠVVaŠ SR (Vyhlásenie súťaže POZNAJ SLOVENSKÚ REČ – šk. r. 2022/2023. | Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (minedu.sk)) a NIVaM (VYHLÁSENIE SÚŤAŽE – POZNAJ SLOVENSKÚ REČ - ŠPÚ (statpedu.sk)).

Poznámka: V zmysle rozhodnutia ministra MŠVVaŠ SR č. 2022/14775:1-B2620 zo dňa 26. 4. 2022 sa zrušil bez likvidácie Štátny pedagogický ústav k 30. 6. 2022 a 1. 7. 2022 sa zlúčil s príspevkovou organizáciou Metodicko-pedagogické centrum. Z dôvodu organizačných zmien a na základe rozhodnutia generálneho riaditeľa súťaž Poznaj slovenskú reč a gestorstvo súťaže prebral od 1. 10. 2022 Odbor podpory neformálneho vzdelávania NIVaM, ktorému boli odovzdané dokumenty súťaže dňa 14. 9. 2022.

Charakteristika súťaže

Súťaž Poznaj slovenskú reč je jazykovou súťažou kategórie A pre základné a stredné školy. Je celoštátneho charakteru, má postupový charakter a končí sa celoštátnym kolom. Súťaž je jednou z foriem dobrovoľnej záujmovej činnosti žiakov, ktorá sa využíva ako dôležitý výchovno-vzdelávací prostriedok v procese skvalitňovania jazykovej pripravenosti žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Realizuje sa každý školský rok na základe poverenia č. 2010-16906/38338:1-915 MŠVVaŠ SR zo dňa 18. 10. 2010. Od 1. júla 2022 (po zániku Štátneho pedagogického ústavu) je gestorom súťaže Národný inštitút vzdelávania a mládeže. Za gestora 43. ročníka súťaže MŠVVaŠ SR určilo Odbor podpory formálneho vzdelávania NIVaM, Pracovisko Pluhová 8, 831 03 Bratislava.

Súťaž je určená žiakom národnostných základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským, resp. žiakom národnostných tried s vyučovacím jazykom maďarským v Slovenskej republike (základné školy, stredné školy: gymnáziá, stredné odborné školy).

Účasť v súťaži v zmysle organizačného poriadku súťaže je dobrovoľná a individuálna. Obsahová náplň súťaže vyplýva z cieľov súťaže, ako aj z cieľov obsiahnutých v platných pedagogických dokumentoch. V školskom roku 2022/2023 sa 43. ročník súťaže Poznaj slovenskú reč riadil Organizačným poriadkom (ďalej OP) č. 2017-12674/39423:2-10IO, Usmernením k realizácii okresných kôl súťaže Poznaj slovenskú reč a Usmernením k realizácii krajských kôl súťaže Poznaj slovenskú reč (uvedené dokumenty dostupné na Poznaj slovenskú reč - ŠPÚ (statpedu.sk)).

Poslanie a ciele súťaže

Poslaním súťaže Poznaj slovenskú reč je prispieť k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov, podporiť rozvoj ich talentu a pomáhať pri prezentácii ich schopností, rozvíjať ich tvorivé odborné-teoretické vedomosti a schopnosti, vyvolať ich systematický záujem o slovenský jazyk, vytvárať trvalý kladný vzťah k vyučovaciemu predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebavzdelávanie. Súťaž umožňuje pedagógom využívať získané poznatky v skvalitnení výchovno-vzdelávacieho procesu. Poslaním súťaže je podporiť aj používanie spisovného jazyka, resp. používanie jazyka v rámci estetických činností.

Súťaž nadväzuje na vzdelávanie v národnostných školách s vyučovacím maďarským. Jej obsahová náplň pre jednotlivé kategórie súťaže vyplýva z cieľov súťaže a z platných pedagogických dokumentov pre vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra.

Cieľom súťaže je rozvíjať sociálne, komunikačné, osobné, sociálne a občianske kľúčové kompetencie žiakov, vhodnou motiváciou vytvoriť a pestovať ich pozitívne postoje k slovenskému jazyku. Špecifickým cieľom súťaže je prehĺbiť záujem žiakov o slovenský jazyk, hlavne o jeho aktívne používanie, ktorý je jedným z podmienok úspešného uplatnenia sa v ďalšom štúdiu a neskôr aj v zamestnaní, pestovať a posilniť kladný vzťah k slovenskej kultúre, k histórii slovenského národa, k učeniu sa štátneho jazyka, pestovať a posilniť toleranciu k slovenskému národu, upozorniť žiakov na odlišnosti a rovnosti v jazyku, rozvíjať ich kultivovaný prejav ako prostriedok presadenia samého seba a nadobudnúť sebavedomie pri vystupovaní na verejnosti, rozvíjať ich komunikačné schopnosti a návyky, aby žiaci získali kvalitnú jazykovú kompetenciu, t. j. schopnosť primerane reagovať v rozličných jazykových situáciách.

Štruktúra súťaže

Súťaž sa člení na štyri kategórie:

1. kategória: žiaci 3. a 4. ročníka základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej ZŠ s VJM);
2. kategória: žiaci 8. a 9. ročníka ZŠ s VJM a 3. a 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej OGY s VJM);
3. kategória: žiaci 6. a 7. ročníka OGY a 2. a 3. ročníka gymnázií so štvorročným vzdelávacím programom (ďalej G s VJM) a stredných odborných škôl (ďalej SOŠ s VJM) vo štvorročnom vzdelávacom programe;
4. kategória: žiaci 1. až 3. ročníka v trojročnom vzdelávacom programe odboru vzdelávania v strednej odbornej škole s VJM.

Súťažiaci musia postupne absolvovať postupové súťažné kolá (školské, okresné a krajské), z ktorých sa dostanú do celoštátneho kola len najlepší – prví traja z krajských kôl.

Obsahová náplň súťaže

Súťaž v 1. kategórii pozostáva z prednesu jednej riekanky alebo vyčítanky a jednej básničky vyžrebovanej zo zoznamu 8 riekaniek alebo vyčítaniek a 16 básničiek, z reprodukcie vypočutého textu, z čítania krátkeho textu po príprave a zo súvislého rozprávania na danú tému pomocou osnovy vo forme otázok. V 2. kategórii pozostáva z reprodukcie vypočutého textu, z čítania krátkeho textu po príprave, zo samostatnej tvorby stručného súvislého textu z daných

slov a jeho ústneho prednesu a zo súvislého rozprávania na danú tému bez použitia osnovy. V 3. kategórii pozostáva z reprodukcie vypočutého populárno-náučného textu, zo samostatnej tvorby textu úvahového charakteru a jeho ústneho prednesu a zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov a jeho ústneho prednesu. Vo 4. kategórii pozostáva z interpretácie vypočutého textu, zo samostatnej tvorby textu opisného charakteru a jeho ústneho prednesu a zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov a jeho ústneho prednesu.

Hodnotenie výkonov súťažiacich

Výkon súťažiacich sa v školských a okresných kolách hodnotí podľa Obsahovej náplne súťaže POZNAJ SLOVENSKÚ REČ záväznej pre všetky postupové kolá a kategórie od školského roku 2021/2022. Celkový výkon súťažiacich sa hodnotí naďalej vo všetkých kategóriách bodovou hodnotou, na základe ktorej sa súťažiaci zaraďujú do jedného pásma (zlaté, strieborné alebo bronzové).

Metodické riadenie súťaže

Po odbornej stránke súťaž riadia odborné komisie príslušných úrovní (školské, okresné a krajské) v súlade s organizačným poriadkom súťaže (Čl. 5, body 7., 8., 9., 10., 11. a 12.). Členmi odborných komisií sú zástupcovia škôl, regionálnych úradov školskej správy, priamo riadených organizácií MŠVVaŠ SR, MŠVVaŠ SR, vedeckých inštitúcií, profesijných a občianskych združení aktívnych v oblasti vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry.

Celoštátna odborná komisia

Súťaž riadi celoštátna odborná komisia, ktorú menuje MŠVVaŠ SR a v ktorej je zastúpený gestor a regionálny úrad školskej správy, zodpovedný za organizáciu celoštátneho kola, resp. sú zastúpené všetky kraje, v ktorých sa realizujú postupové kolá súťaže. V školskom roku 2022/2023 pracovala celoštátna odborná komisia menovaná v roku 2019 generálnou riaditeľkou Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania MŠVVaŠ SR na päťročné funkčné obdobie (menovanie č. 2019/9398:8-C1620 zo dňa 25. 03. 2019) v zložení:

predsedníčka: PaedDr. Anita Halászová, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava,
členovia:

Mgr. Andrea Döményová, Národný inštitút vzdelávania a mládeže Bratislava,
za Bratislavský kraj Mgr. Zuzana Kontárová, Spojená škola s VJM Senec,
za Trnavský kraj Mgr. Silvia Patassy, ZŠ Zoltána Kodálya s VJM Dunajská Streda,
za Nitriansky kraj Mgr. Monika Hamarová, ZŠ a MŠ Pétera Pázmánya s VJM Šaľa,
za Banskobystrický kraj PaedDr. Katarína Pivníková, Reformované gymnázium Mihálya Tompu s VJM Rimavská Sobota,
za Košický kraj Mgr. Jana Košútová, SPŠ strojnícka Košice.

Celoštátne kolo súťaže Poznaj slovenskú reč metodicky a obsahovo riadi od roku 2010 gestor súťaže (do 30. júna 2022 Štátny pedagogický ústav (od 1. júla 2022 Národný inštitút vzdelávania a mládeže) na základe poverenia č. 2010-16906/38338:1-915 MŠVVaŠ SR zo dňa 18. 10. 2010.

Metodickým riadením postupových kôl súťaže boli poverené regionálne úrady školskej správy. Od 1. januára 2022 prebrali organizáciu okresných a krajských postupových kôl regionálne úrady školskej správy v zmysle Smernice č. 32/2021 o organizácii regionálneho úradu školskej správy. Za organizačné zabezpečenie celoštátneho kola súťaže mal zodpovedať Regionálny úrad školskej správy v Nitre, avšak ani do konca apríla 2023 sa nenašiel organizátor, ktorý by dokázal kvalitne zabezpečiť celoštátne kolo po technickej, priestorovej a personálnej stránke. Vážne problémy boli hlavne v priestorovom a personálnom zabezpečení súťaže a v zabezpečení ubytovania účastníkov súťaže.

Realizácia súťaže v školskom roku 2022/2023

Národný inštitút vzdelávania a mládeže, gestor súťaže Poznaj slovenskú reč, vydal v zmysle platného OP usmernenia k realizácii okresných a krajských kôl súťaže Poznaj slovenskú reč. Usmernenia, ktoré boli zverejnené na webovom sídle Poznaj slovenskú reč - ŠPÚ (statpedu.sk), sa týkali všetkých súťažných kategórií súťaže. O usmerneniach boli listom informovaní aj všetky regionálne úrady školskej správy.

V školskom roku 2022/2023 sa nižšie postupové kolá súťaže uskutočnili v zmysle Čl. 6 OP. Základné a stredné školy uskutočnili školské kolá dištančnou formou v zmysle platného OP do 10. februára 2022. V sídle kraja sa v zmysle vyššie uvedených usmernení realizovali okresné kolá do 20. marca a krajské kolá v týždni od 17. apríla do 21. apríla 2023. Krajské kolá sa v uplynulom školskom roku realizovali v gestorom stanovenom období, nakoľko organizátorom (povereným regionálnymi úradmi školskej správy) boli z NIVaM (odbor podpory formálneho vzdelávania, pracovisko Pluhová 8 Bratislava) expedované centrálné vypracované a jednotné súťažné úlohy.

Celoštátne kolo súťaže Poznaj slovenskú reč

Celoštátne kolo súťaže vo všetkých kategóriách sa historicky prvýkrát uskutočnilo v Bratislave, v mestskej časti Karlova Ves v Spojenej škole internátnej pre žiakov so zrakovým postihnutím v dňoch 7. – 9. 6. 2022 pod záštitou Regionálneho úradu školskej správy v Bratislave. Organizačným zabezpečením bola generálnym riaditeľom Národného inštitútu vzdelávania a mládeže poverená Spojená škola internátna pre žiakov so zrakovým postihnutím Svrčia 6, 842 11 Bratislava 4 listom č. OPFV – 224/20231 zo dňa 15. 5. 2023). Do organizačného výboru boli menovaní okrem predsedníčky Celoštátnej odbornej komisie súťaže Poznaj slovenskú reč, PaedDr. Anity Halászovej a pracovníkov Spojenej školy internátnej pre žiakov so zrakovým postihnutím (Mgr. Sandra Botlíková – riaditeľka, Mgr. Gabriel Guldan – zástupca riaditeľky, Mgr. Réka Holková – koordinátorka, Klaudia Fehérová – personalistka, Katarína Ulbriková – ekonómka) aj zástupcovia NIVaM (Mgr. Izabela Lara Kurtek a Mgr. Dagmara Majerová, PhD. z Odboru podpory neformálneho vzdelávania).

Ubytovanie súťažiacich, pedagógov a porotcov bolo zabezpečené v ubytovacom zariadení školy. Súťaž bola po stránke organizačnej, personálnej a materiálno-technickej na vynikajúcej úrovni. Vďaka organizátorom mala súťaž kvalitnú prípravu a hladký priebeh.

Do celoštátneho kola súťaže postúpili žiaci, ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste krajských kôl. Celoštátne kolo súťaže bolo nielen o odovzdávaní vedomostí, o preukázaní schopností žiakov a študentov, ale aj o poznávaní a poznaní.

Celoštátne kolo súťaže sa uskutočnilo v súlade s programom v pozvánke.

Na slávnostnom otvorení celoštátneho kola sa zúčastnili:

- Kálmán Petőcz, generálny riaditeľ Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania (ďalej SNIV) MŠVVaŠ SR,
- Polat Elalmis, poradca predsedu Bratislavského samosprávneho kraja v oblasti školstva,
- Dana Čahojová, starostka mestskej časti Bratislava – Karlova Ves,
- Svetlana Síthová, riaditeľka Odboru podpory formálneho vzdelávania NIVaM,
- Sandra Botliková, riaditeľka Spojenej školy internátnej pre žiakov so zrakovým postihnutím.

Žiaci Spojenej školy internátnej pre žiakov so zrakovým postihnutím spestrili slávnostné otvorenie krátkym kultúrnym programom, hrou na klavíri a spevom.

Kálmán Petőcz, generálny riaditeľ SNIV, privítal súťažiacich. V závere slávnostného prejavu oznámil, že venuje víťazovi 3. kategórie publikáciu o živote Ármina Vámbéryho a zároveň ho pozýva na osobné stretnutie na MŠVVaŠ SR.

Slávnostný prejav mali aj ďalší hostia (p. Elalmis, p. Čahojová, p. Síthová a p. Botliková).

Na slávnostnom vyhodnotení celoštátneho kola súťaže sa zúčastnila Mgr. Svetlana Síthová, riaditeľka Odboru podpory formálneho vzdelávania NIVaM, ktorá sa poďakovala súťažiacim za výborné výsledky, pedagógom za kvalitnú prípravu, organizátorom, porotcom a koordinátorom za skvelé podmienky počas realizácie súťaže. Aj počas slávnostného vyhodnotenia mali možnosť prítomní vypočúť výber zo slovenskej populárnej hudby v podaní žiakov Spojenej školy internátnej pre žiakov so zrakovým postihnutím. Cenu generálneho riaditeľa SNIV získala študentka Ema Poláčiková.

Úroveň súťaže v jednotlivých kategóriách **celoštátneho kola** súťaže zhodnotili predsedovia odborných porôt.

1. kategória

Členovia odbornej poroty 1. kategórie:

PaedDr. Anita Halászová (Odbor podpory formálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave) – predsedníčka,

Mgr. Anita Horváth (ZŠ s materskou školou s VJM Tomášikovo) – členka ,

Mgr. Marta Szabóová (ZŠ B. Bartóka s VJM Veľký Meder) – členka.

Súťaže v 1. kategórii sa zúčastnilo z piatich krajov Slovenskej republiky 15 súťažiacich (3 chlapci), ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste v krajskom kole súťaže. Súťaž mala štyri časti: a) prednes riekanky, vyčítanky, básne vyžrebovanej zo zoznamu, b) reprodukcia vypočutého textu (Jana Belašičová: Piknik – Vrabček, apríl 2020, roč. 21, s. 12), c) čítanie krátkeho textu po príprave (Jana Belašičová: Piknik – Vrabček, apríl 2020, roč. 21, s. 12) a d) súvislé rozprávanie na jednu z daných 5 tém (Chystáme sa na školský výlet, Vo sne som bol dospelým/bola dospelou, Tešíme sa na letné prázdniny, Jeden deň v našej rodine, Dom mojich snov).

Na prvom mieste sa umiestnila s 80 bodmi Šarlota Makovínyi z Katolíckej spojenej školy F. Fegyvernekého s VJM Šahy, ktorú pripravovala Mgr. Brigita Škultétyová Bolgárová. Na druhom mieste sa umiestnil so 79 bodmi Adam Plencner zo ZŠ G. Czuczora s VJM Nové Zámky, ktorého do súťaže pripravovala Mgr. Zuzana Baloghová. Bence Szőke zo ZŠ

M. Tompu s VJM Rimavská Sobota sa umiestnil na treťom mieste so 77,33 bodmi; pripravovala ho Mgr. Judit Ádam. Odborná porota konštatovala, že úroveň súťaže I. kategórie bola porovnateľne lepšia ako výkony za posledné roky a výkony podávané súťažiacimi boli veľmi vyrovnané. Na spoločnom vyhodnotení odborná porota pochválila súťažiacich za ich vynikajúce výkony a vyzdvihla vysokú úroveň pripravenosti žiakov, za čo sa poďakovala pedagógom, ktorí sa podieľali na systematickej príprave svojich žiakov.

Každý súťažiaci sa umiestnil v jednom z pásiem. Do bronzového pásma sa dostali piati súťažiaci. Najviac, až 6 súťažiacich sa umiestnilo v striebornom pásme a prví štyria postúpili do zlatého pásma. V priemere súťažiaci dosiahli 70,47 bodov z maximálneho počtu bodov 86, čo je o 0,4672 bodov viac ako minulý rok.

Odborná porota konštatovala, že súťaž prebehla v súlade s platným OP. Výkony súťažiacich vo všetkých častiach súťaže boli veľmi vyrovnané. Skoro bezchybnú výslovnosť mali dievčatá a chlapci v časti A (prednes riekaniek, vyčítaniek a básničiek). Text určený na reprodukciu globálne pochopili a dokázali jazykovo správne reprodukovať. Reprodukciu krátkeho príbehu o tom, kde boli dve mačiatka na pikniku, zvládli veľmi dobre, pochopili pointu príbehu, ale niektorí súťažiaci nedokázali zmeniť v reprodukcii dialógy na nepriamu reč. Čítanie krátkeho textu po príprave dievčatá a chlapci zvládli na veľmi dobrej úrovni, až na menšie nedostatky v intonácii. V časti D zameranej na tvorbu súvislého ústneho prejavu súťažiaci vyberali rovnomerne ponúkané témy až na tému č. 4 (Jeden deň v našej rodine). V prípade, že súťažiaci nepostupovali podľa pokynov, odborná porota položila niekoľko doplňujúcich otázok. V prednese súvislého textu na vybranú tému odborná porota zaznamenala nedostatky hlavne v kompozícii. Menšie rezervy boli v oblasti skloňovania. Odborná porota vyzdvihla vysokú úroveň pripravenosti súťažiacich, o čom svedčí aj vysoký priemerný počet bodov. Členky odbornej poroty sa poďakovali prítomným pedagógom, ktorí sa podieľali na systematickej príprave svojich žiakov a žiačok.

Výsledky všetkých súťažiacich 1. kategórie sú zverejnené na webovom sídle NIVaM [Vyhodnotenie celoštátnej súťaže Poznaj slovenskú reč – Národný inštitút vzdelávania a mládeže \(nivam.sk\)](http://nivam.sk).

2. kategória

Členovia odbornej poroty 2. kategórie:

Mgr. Andrea Döményová (Odbor podpory formálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave) – predsedníčka,

Mgr. Silvia Patassy (Základná škola Zoltána Kodálya s VJM Dunajská Streda) – členka,

Mgr. Monika Hamarová (ZŠ s materskou školou P. Pázmánya s VJM Šaľa) – členka.

V celoštátnom kole súťažilo 12 žiakov (8 dievčat a 4 chlapci) z 10 škôl, ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste v krajskom kole súťaže. V celoštátnom kole súťažili štyria ôsmaci, siedmi deviataci a jeden zo 4. ročníka gymnázia s 8-ročným vzdelávacím programom. Úlohy súťaže pre 2. kategóriu boli nasledovné: a) reprodukcia vypočítaného textu (Mária Ngová: Adopcia – z publikácie Magnetická andulka. Poviedky a básne pre deti a nástročné, Perfekt, 2022, s. 105) b) čítanie krátkeho textu po príprave (Adriana Krúpová: Chlapec pobozkaný plameňom – z publikácie Magnetická andulka. Poviedky a básne pre deti a nástročné, Perfekt, 2022, s. 78), c) samostatná tvorba stručného súvislého textu z daných slov (plánovať,

omyl, včera, veselý/á/é, pritúliť sa, nikto, nohavice) a d) súvislé rozprávanie na jednu z daných 5 tém (Boli sme v divadle/v múzeu/v galérii, Neposlúchol/Neposlúchla som dobrú radu, Ako byť užitočným/užitočnou doma, Vyhrali sme v súťaži, Koľko rečí vieš, toľkokrát si človekom).

Víťazkou 2. kategórie sa stal Viliam Gajdoš z Gymnázia a základnej školy Sándora Máraiho s VJM Košice s 94,66 bodmi, ktorého pripravovala Mgr. Petra Pankuličová. Na druhom mieste sa umiestnila žiačka Moniky Sárkány, Eszter Szócs z Gymnázia Zoltána Kodályja s VJM Galanta s 93 bodmi. Tretie miesto s 88,66 bodmi získala Zsófia Szaniszlo zo ZŠ s VJM Buzica, ktorú pripravovala Mgr. Beáta Lukeš.

Všetci žiaci boli zaradení do jedného zo zlatého alebo strieborného pásma: dvaja žiaci sa dostali do zlatého, ostatní do strieborného pásma. V priemere dosiahli 86,89 bodov z maximálneho počtu bodov 100, čo je o 1,22 viac bodov ako v minulom roku.

Viacerí zo súťažiacich súťažili v celoštátnom kole aj minulý rok ako ôsmaci. Zrejme aj z uvedeného dôvodu bola úroveň veľmi dobrá, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi lepšia. Dvaja žiaci boli zaradení do zlatého, ostatní do strieborného pásma, čo svedčí o tom, že súťažiaci podávali veľmi vyrovnané výkony. Pri reprodukcii všetci preukázali, že textu porozumeli, veľmi výstižne a presne reprodukovali vypočutý text. Žiaci mali bohatú slovnú zásobu, nemali problém s jazykovou správnosťou. Pri čítaní sa javili len menšie nedostatky v intonácii a tempe, niektorí čítali menej výrazne. Pri tvorbe súvislého textu z daných slov súťažiaci použili všetky slová správne. Svoje myšlienky sformulovali gramaticky správne, mali bohatú slovnú zásobu, dbali na kompozíciu textu a boli aj veľmi kreatívni. Ojedinele použili nespisovné výrazy (napr. neni, napadlo ma, nejak). Pri poslednej úlohe si žiaci mohli vybrať z piatich tém. Prvú tému (Boli sme v divadle/v múzeu/v galérii) si vybrali traja, pre druhú tému (Neposlúchol/Neposlúchla som dobrú radu) sa rozhodli dvaja súťažiaci. Tretiu tému (Ako byť užitočným/užitočnou doma) si nikto nevybral. Téma Vyhrali sme v súťaži sa zapáčila trom súťažiacim. Posledná téma (Koľko rečí vieš, toľkokrát si človekom) oslovila štyroch žiakov. V tejto časti žiaci preukázali nielen svoju kreativitu, ale dokázali, že vedia jazykovo správne a plynule rozprávať o danej téme. Využívali aj získané vedomosti z ostatných vyučovacích predmetov. Kládli dôraz aj na kompozíciu textu a na výber slovnej zásoby. Na doplňujúce otázky členov poroty reagovali veľmi pohotovo a výstižne. S plynulosťou prejavu počas celej súťaže nikto nemal problém. Na vyhodnotení porota pochválila súťažiacich za ich vynikajúce výkony a poďakovala sa i vyučujúcim za prípravu žiakov.

Výsledky všetkých súťažiacich 2. kategórie sú zverejnené na webovom sídle NIVaM [Vyhodnotenie celoštátnej súťaže Poznaj slovenskú reč – Národný inštitút vzdelávania a mládeže \(nivam.sk\)](http://www.nivam.sk).

3. kategória

Členovia odbornej poroty 3. kategórie:

PhDr. Janka Pišová, PhD. (Odbor podpory formálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave) – predsedníčka,

PhDr. Katarína Vaškaninová (Bratislava) – členka,

Mgr. Katarína Kálmánová (Vydrany) – členka.

Na celoštátnom kole súťaže sa zúčastnilo len 13 súťažiacich (8 dievčat a 5 chlapcov), z ktorých 5 súťažili aj v nižších ročníkoch. V celoštátnom kole súťažili siedmi z 2. ročníka (6 z G a 1 z SOŠ) a traja z 3. ročníka gymnázia so 4-ročným vzdelávacím programom a traja z 3. ročníka SOŠ. Súťažiaci prezentovali 9 gymnázií a 4 stredných odborných škôl. Súťaž v 3. kategórii pozostávala: a) z interpretácie vypočutého neznámeho populárno-náučného textu (Chcete si splniť svoje sny? Začnite si formovať vytrvalosť. Dostupné na: <https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/6782/chcete-si-splnit-svoje-sny-zacnite-si-formovat-vytrvalost>), b) zo samostatnej tvorby textu úvahového charakteru (Doprava a cestovanie, Človek a príroda, Obliekanie a móda, Veda a technika v službách ľuďstva, Zamestnanie) a jeho ústneho prednesu, c) zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov (nápoj, stavať, základný, -á, -é, viackrát, málokedy, nechtiac, pre, ani, hop, dokonca) a jeho ústneho prednesu.

Na prvom mieste sa umiestnila Ema Poláčiková Kristína Labudová so 78,83 bodmi zo ZŠ a G S. Máraiho s VJM Košice, ktorú do súťaže pripravila Judit Erőss. Na druhom mieste sa tiež umiestnil žiak Mgr. Zuzany Wittenbergerovej, Tomáš Zajac zo ZŠ a G s VJM Bratislava, ktorý získal 74,16 bodov. Na treťom mieste sa umiestnil Daniel Hamar z Gymnázia Z. Kodályya s VJM Galanta so 73,33 bodmi, ktorého do súťaže pripravila Mgr. Monika Sárkány.

Každý súťažiaci sa umiestnil v niektorom z pásiem. Traja sa umiestnili v zlatom, piati v striebornom a piati v bronzovom pásme. Súťažiaci tejto kategórie dosiahli v priemere 61,79 bodov z maximálneho počtu bodov 80, čo je o 5,2933 bodov menej ako v minulom roku. Odborná porota aj tento rok mohla konštatovať, že na výkonoch žiakov bolo vidno systematickú prípravu a kvalitnú prácu jednotlivých pedagógov, ktorí dlhodobo pripravujú svojich zverencov.

Odborná porota konštatovala, že celoštátne kolo súťaže sa uskutočnilo v súlade s platným OP a s obsahovou náplňou pre 3. kategóriu. Výkony súťažiacich boli veľmi vyrovnané, avšak na slabšej úrovni ako v roku 2022 (rozptyl medzi 1. a 13. miestom skoro 30 bodov). Kladne bola hodnotená adekvátne spisovná slovenčina pri jednotlivých ústnych prejavoch súťažiacich. Napriek vysokej odbornosti populárno-náučného textu žiaci veľmi dobre splnili úlohu – reprodukciu. Preukázali bohatosť slovnej zásoby, rozprávali plynule, len vo výnimočných prípadoch sa vyskytli menšie gramatické chyby. Pri tvorbe súvislého textu z daných slov väčšina žiakov použila všetky slová. Pri tvorbe textu úvahového charakteru boli kreatívni, len niektorí žiaci nevyčerpali tému dostatočne alebo nedbali na kompozíciu textu. Odborná porota vyzdvihla vysokú úroveň pripravenosti súťažiacich, o čom svedčí aj vysoký priemerný počet bodov.

Výsledky všetkých súťažiacich 3. kategórie sú zverejnené na webovom sídle NIVaM [Vyhodnotenie celoštátnej súťaže Poznaj slovenskú reč – Národný inštitút vzdelávania a mládeže \(nivam.sk\)](https://www.nivam.sk/).

4. kategória

Členovia odbornej poroty 4. kategórie:

Mgr. Karol Csiba, PhD. (Odbor podpory formálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave) – predseda,

PaedDr. Rozália Bezáková – členka,

Mgr. Anna Passiová (Odbor podpory formálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave) – členka.

Celoštátneho kola sa zúčastnili 4 stredné odborné školy so 6 súťažiacimi (2 dievčatá), dvaja súťažiaci z 1. ročníka a štyria z 3. ročníka.

V prvej časti súťažiaci interpretovali vypočutý text s názvom Mobilné telefóny – www.zodpovedne.sk. Druhá časť pozostávala z tvorby ústneho prejavu na témy Môj obľúbený odborný predmet, Chcem sa čo najlepšie uplatniť na trhu práce, Postup práce na praktickom výcviku, Materiály a pomôcky, ktoré používam pri svojej práci, Vybral/-a som si povolanie, ktoré ma baví. Tretia časť obsahovala samostatnú tvorbu textu použitím piatich slov rozličného slovného druhu (cestovať, záhrada, lepší, -ia, -ie, všetci, prvý, -á, -é).

Na 1. mieste sa umiestnil Szabolcs Nagy zo SOŠ techniky a služieb Šahy s počtom bodov 76,33, ktorú pripravovala Mgr. Judita Klacsová. Áron Molnár zo SOŠ techniky a služieb Komárno, ktorého pripravovala Mgr. Alena Procházková, sa umiestnil na 2. mieste so 71 bodmi. Na 3. mieste sa umiestnila s 67 bodmi Elena Baloghová, žiačka Mgr. Aleny Procházkovej zo SOŠ techniky a služieb Komárno.

Odborná porota konštatovala, že všetky úlohy a zadania boli vytvorené adekvátne danej kategórii a typu súťažných škôl. Zhodla sa na tom, že žiaci boli na súťaž veľmi dobre pripravení. Výkony súťažiacich v jednotlivých úlohách boli nad priemer. Študenti preukázali v 1. súťažnej úlohe výnimočné kvality, bohatú slovnú zásobu a plynulý jazykový prejav. Úroveň súťaže 4. kategórie bola v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi lepšia. Prví dvaja súťažiaci sa umiestnili v zlatom, dvaja v striebornom a jeden v bronzovom pásme. Len jeden súťažiaci sa nedostal ani do bronzového pásma. Súťažiaci tejto kategórie dosiahli v priemere 61,5 bodov z maximálneho počtu bodov 80, čo je o 3,83 bodov lepší priemer oproti ročníku v roku 2022. S výkonmi súťažiacich bola odborná porota veľmi spokojná.

Výsledky všetkých súťažiacich 4. kategórie sú zverejnené na webovom sídle NIVaM [Vyhodnotenie celoštátnej súťaže Poznaj slovenskú reč – Národný inštitút vzdelávania a mládeže \(nivam.sk\)](http://www.nivam.sk).

Základné údaje a informácie o celoštátnom kole súťaže uvádzame v prílohe.

Záver

Zverejnené výsledky všetkých kategórií sú platné, nakoľko protest proti výsledkom celoštátneho kola súťaže v zmysle OP Čl. 6 ods. 4 bod n) u predsedu celoštátnej odbornej komisie nikto nepodal. Údaje za celoštátne kolo sa zapísali do prihlášok žiakov a ich správnosť potvrdili svojím podpisom predsedovia odborných porôt jednotlivých kategórií.

Celoštátna odborná komisia súťaže Poznaj slovenskú reč konštatovala, že celoštátne kolo 43. ročníka súťaže malo kvalitnú úroveň zásluhou súťažiacich, pedagógov a organizátorov.

Zverejnenie dokumentov súťaže

Dokumenty súťaže Poznaj slovenskú reč a formuláre k správe a vyhodnoteniu jednotlivých postupových kôl boli postupne zverejnené a aktualizované na webovom sídle NIVaM a <http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/>.

Záverečná správa za 43. ročník súťaže Poznaj slovenskú reč bude zverejnená na webovom sídle nivam.sk.

Výber z fotografií z celoštátneho kola súťaže je zverejnený na webovom sídle Národného inštitútu vzdelávania a mládeže.

Na webových sídlach regionálnych úradov školských správ boli zverejnené dokumenty a informácie o postupových kolách súťaže (pozvánky, propozície, výsledkové listiny). Základné a stredné školy, centrá voľného času informovali o priebehu a výsledkoch na svojich webových sídlach.

Zhrnutie

Súťaž vytvára priestor na neustále zlepšovanie sa v komunikácii v slovenskom jazyku, ale je na škodu klesajúci počet súťažiacich aj škôl v jednotlivých postupových kolách. Príčinou je obdobie pandémie v rokoch 2020 až 2022, klesajúci záujem žiakov, ale aj slabá motivácia a finančné, ale i morálne ohodnotenie učiteľov, ktorí sa venujú žiakom nad rámec svojich vyučovacích povinností.

Celoštátna odborná komisia konštatovala zistené nedostatky postupových kôl z jednotlivých krajov:

- v jednotlivých kategóriách klesá záujem o súťaž,
- v základných a stredných školách absentuje propagovanie súťaže,
- vo 4. kategórii naďalej stagnuje počet súťažiacich,
- do 1. kategórie súťaže sa hlási málo základných škôl s 1 – 4., resp. 1 – 5. ročníkmi,
- základné školy a gymnáziá s 8-ročným študijným programom nevyužívajú možnosť väčšieho zastúpenia v okresnom kole (pozri ods. 2 bod b) Čl. 6 OP),
- stredné školy nevyužívajú možnosť väčšieho zastúpenia v okresných, resp. v krajských kolách (pozri ods. 3 body b) a d) Čl. 6 OP),
- pedagógovia, ktorí pripravujú žiakov na súťaž, nevyužívajú možnosť zúčastniť sa priebehu súťaže (nie sú prítomní v miestnosti, v ktorej sa realizuje samotná súťaž),
- súťažné úlohy v mnohých prípadoch nie sú vypracované v súlade s obsahovou náplňou súťaže (texty často nie sú žánrovo vhodné, sú náročné, nie sú primerané veku súťažiacich, prevyšujú rozsah určený obsahovou náplňou, témy nie sú zadané v súlade s komunikačnými témami ŠVP, pri témach sa určuje nad rámec obsahovej náplne aj slohový postup a slohový útvar),
- organizátori pri riadení samotnej súťaže nepostupujú v súlade s organizačným poriadkom a obsahovou náplňou súťaže (napr. nedodržanie časového limitu pri príprave jednotlivých úloh, resp. nedodržanie časového limitu pri ústnom prejave),
- nie je zaručená objektivita poroty (napr. porota má menej ako troch členov, členom poroty je učiteľ zo školy, z ktorej je žiak medzi súťažiacimi),
- odborné poroty pri hodnotení výkonov súťažiacich nie vždy postupujú v súlade s obsahovou náplňou súťaže (napr. strhávanie bodov za nedodržanie časového limitu pri ústnom prejave),
- záväzné prihlášky a súhlasy dotknutých osôb sú nekompletné, v mnohých prípadoch sú nepresne, nečitateľne vyplnené.

Členovia odborných komisií a odborných porôt všetkých postupových kôl vysoko hodnotili prácu pedagógov, ktorí sa venujú príprave žiakov na súťaž Poznaj slovenskú reč, ich prístup k práci a k vyučovaniu slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Za výkonmi súťažiacich vidieť systematickú prípravu, prácu aj mimo vyučovania.

43. ročník súťaže Poznaj slovenskú reč mal kvalitnú úroveň aj zásluhou organizátorov. Za kvalitné personálne, materiálne, organizačné a obsahové zabezpečenie súťaže patrí vďaka všetkým organizátorom školských, okresných a krajských kôl, centráam voľného času, Regionálnemu úradu školskej správy v Bratislave, Trnave, Nitre, Banskej Bystrici a Košiciach.

Odporúčania Celoštátnej odbornej komisie súťaže Poznaj slovenskú reč

1. V spolupráci s Odborom podpory neformálneho vzdelávania Národného inštitútu vzdelávania a mládeže a sekciou národnostného a celoživotného vzdelávania odboru rozvoja národnostného školstva Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky hľadať organizátora súťaže.

2. Na ďalšom zasadnutí celoštátnej odbornej komisie prerokovať organizačný poriadok a obsahovú náplň súťaže aktualizované v zmysle smernice č. 58/2021, ktorou sa mení a dopĺňa smernica č. 23/2017 o súťažiach.

3. Na ďalšom zasadnutí celoštátnej odbornej komisie prerokovať pripomienky pedagógov k obsahovej náplni jednotlivých kategórií, pripraviť návrh realizácie súťaže prezenčnou, dištančnou aj kombinovanou formou.

4. Pripraviť návrh novej celoštátnej odbornej komisie súťaže na roky 2024 až 2029.

5. Organizovať odborný seminár pre organizátorov, odborné komisie a porotcov postupových kôl a kategórií súťaže.

6. Organizovať krajské kolá v jednotlivých krajoch v rovnakom termíne.

7. Vypracovať usmernenie k vypracovaniu súťažných úloh.

8. Uvažovať o možnosti centrálneho vypracovania súťažných úloh aj pre nižšie postupové kolá, podobne ako v prípade súťažných úloh pre krajské kolá.

9. V spolupráci s regionálnymi úradmi školskej správy účinnejšie informovať školy o zmenách v súťaži.

10. Monitorovať dodržiavanie organizačného poriadku a obsahovej náplne súťaže v postupových kolách.

11. Delegovať členov celoštátnej odbornej komisie do odborných porôt na okresné a krajské postupové kolá súťaže Poznaj slovenskú reč na základe požiadaviek regionálnych úradov školskej správy.

12. Prehodnotiť nízku účasť základných škôl s ročníkmi 1 – 4 a žiakov učebných odborov stredných odborných škôl.

13. Efektívnejšie propagovať súťaž v základných školách s ročníkmi 1 – 4 a stredných odborných školách.

14. Prehodnotiť stagujúcu účasť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl, resp. lepšie propagovať súťaž v týchto školách okresnými úradmi v sídlach krajov.

15. Zosúladiť termíny postupových kôl súťaže v jednotlivých okresoch a krajoch.

16. Zosúladiť termíny postupových kôl súťaže s národnými meraniami.

17. Uvažovať o realizovaní celoštátneho kola súťaže v skoršom termíne.

18. Zosúladiť termín celoštátneho kola súťaže s ostatnými súťažami na národnej úrovni.

19. Pokračovať v propagácii súťaže v printových a elektronických médiách.
20. Pripraviť publikáciu o 43. ročníku súťaže.

Bratislava 13. júla 2023

PaedDr. Anita Halászová

predsedníčka Celoštátnej odbornej komisie
súťaže Poznaj slovenskú reč
Národný inštitút vzdelávania a mládeže
Pracovisko Pluhová 8 Bratislava